

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА**

Факультет природничих наук

Кафедра лісового та аграрного менеджменту

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Популяційна екологія

Рівень вищої освіти – другий (магістерський)

Освітня програма Лісове господарство

Спеціальність Н4 Лісове господарство

Галузь знань Н Сільське, лісове, рибне господарство та ветеринарна
медицина

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 10 від 25 червня 2025 р.

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Популяційна екологія
Викладач (-і)	Клід Віктор Васильович
Контактний телефон викладача	0955672682, 0963659219
E-mail викладача	viktor.klid@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	Очний
Обсяг дисципліни	<u>3</u> кредити ЄКТС, <u>90</u> год.
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua/
Консультації	Консультації проводяться за розкладом консультацій викладача, який розміщений на інформаційному стенді кафедри
2. Анотація до навчальної дисципліни	
Предмет "Популяційна екологія" для лісівників являє собою спеціалізовану дисципліну, що інтегрує фундаментальні екологічні закони з практикою лісового господарства. Вона вивчає популяції лісових організмів (дерев, шкідників, тварин, патогенів) як динамічні системи, які є основними об'єктами управління в лісі. Ця дисципліна дозволяє лісівникові перейти від простого обліку до прогнозування і регулювання біологічних процесів. Силабус навчальної дисципліни є нормативним документом вищого навчального закладу і містить виклад конкретного змісту навчальної дисципліни, послідовність, організаційні форми її вивчення та їх обсяг, визначає форми та засоби поточного і підсумкового контролю. Навчальна дисципліна «Популяційна екологія» належить до переліку вибірових компонентів ОП з циклу професійної підготовки здобувачів вищої освіти за освітнім рівнем «магістр».	
3. Мета та цілі навчальної дисципліни	
Мета вивчення курсу "Популяційна екологія" для лісівників полягає в тому, щоб забезпечити фахівців глибокими знаннями про закономірності існування та динаміки популяцій лісових організмів. Ці знання є критично важливими для управління біорізноманіттям, прогнозування загроз та забезпечення сталого лісокористування. Вивчення цієї дисципліни дозволяє магістрам лісового господарства вирішувати такі професійні завдання: 1. Управління динамікою лісових насаджень: освоєння принципів популяційної екології допомагає розуміти, як фактори зовнішнього середовища (освітленість, вологість, конкуренція) впливають на чисельність, виживання та ріст популяцій деревних видів (особин насаджень). 2. Прогнозування та контроль шкідників і хвороб: лісівник має навчитися розглядати шкідників (наприклад, короїдів) та фітопатогенні організми як динамічні популяції. 3. Збереження біорізноманіття та управління мисливським господарством: популяційна екологія є основою для управління популяціями диких тварин (косуля, олень, лось), які взаємодіють з лісовою екосистемою.	

4. Адаптація до змін клімату: розуміння того, як лісові популяції реагують на стресові фактори, зокрема підвищення температури або зміну режиму опадів.

4. Програмні компетентності та результати навчання

Загальні компетентності:

ЗК 1. Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК 4. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

ЗК 5. Здатність розробляти проекти та управляти ними.

ЗК 6. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.

ЗК 7. Здатність працювати в міжнародному контексті.

Спеціальні (фахові) компетентності:

СК 1. Здатність критично осмислювати проблеми лісового господарства й дотичні міждисциплінарні проблеми та приймати ефективні рішення щодо їх вирішення.

СК 3. Здатність оцінювати регіональні особливості природно-кліматичних умов для організації ефективного лісового господарства, виконання лісами різнопланових функцій та збільшення площ лісів.

Результати навчання.

РН 1. Спеціалізовані концептуальні знання, що включають сучасні наукові здобутки у сфері лісового господарства та є основою для оригінального мислення, забезпечення сталого розвитку та проведення досліджень.

РН 3. Приймати ефективні рішення з питань лісового господарства, у тому числі у складних і непередбачуваних умовах; прогнозувати його розвиток; визначати фактори, що впливають на досягнення поставлених цілей; аналізувати і порівнювати альтернативи; оцінювати ризики та імовірні наслідки рішень.

РН 7. Розробляти та реалізовувати наукові та прикладні проекти у сфері лісового господарства з урахуванням доступних ресурсів та ризиків, а також економічних, правових та екологічних аспектів.

РН 9. Визначати критерії ефективності та обирати оптимальну стратегію ведення лісового господарства залежно від зовнішніх та внутрішніх умов;

РН 12. Здійснювати дослідження та/або провадити інноваційну діяльність з метою отримання нових знань та створення нових технологій й продуктів лісового та мисливського господарства та в ширших мультидисциплінарних контекстах.

5. Організація навчання

Обсяг навчальної дисципліни

Вид заняття	Загальна кількість годин
Лекції	18
Практичні	12
Самостійна робота	60

Ознаки навчальної дисципліни

Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативна / вибіркова
Перший	Н4 Лісове господарство	Перший	Вибіркова

Тематика навчальної дисципліни

Тема	Кількість год.		
	Лекції	практичні заняття	самостійна робота.

Тема 1. Популяція як основна одиниця екосистеми лісу...	3	1	5
Тема 2. Основні структурні характеристики популяцій...	2	1	5
Тема 3. Просторова структура популяцій та лісовий ландшафт.....	2	2	10
Тема 4. Конкуренція та саморегуляція в популяціях дерев.....	2	2	10
Тема 5. Моделі росту та динаміки популяцій.....	3	2	10
Тема 6. Основи популяційної генетики лісових порід.....	3	2	10
Тема 7. Популяційна екологія та зміна клімату.....	3	2	10
ЗАГАЛЬНА:	18	12	60

6. Система оцінювання навчальної дисципліни

Загальна система оцінювання навчальної дисципліни	Поточний контроль на практичних заняттях – до 50 балів за семестр; поточний контроль на лекціях – до 40 балів за семестр; контроль самостійної роботи – до 10 балів за семестр. Сумарний підсумковий контроль – до 100 балів (сума балів за поточний контроль на практичних і лекційних заняттях та самостійної роботи). Шкала оцінювання: https://efund.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/172/2023/09/polozhennia-pro-orhanizatsiiu-osvitnoho-protsesu-ta-rozrobku-osnovnykh-dokumentiv-z-orhanizatsii-osvitnoho-protsesu.pdf
Умови допуску до підсумкового контролю	Здобувач освіти вважається допущеним до семестрового залікового контролю за умови виконання усіх видів робіт, передбачені силабусом навчальної дисципліни і в процесі поточного контролю набрав не менше 25 балів.
Підсумковий контроль	Підсумковий заліковий контроль здійснюється у письмовій формі або у формі підсумкового тестування на платформі дистанційного навчання.

7. Політика навчальної дисципліни

Академічна доброчесність дотримується при вивченні дисципліни. Зокрема не допускається списування під час проведення поточних та підсумкових контрольних заходів, самостійного виконання навчальних завдань (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей). Вимагається застосовування посилань на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей; надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використані методики досліджень і джерела інформації.

Відвідування занять є обов'язковим. Засвоєння пропущеної теми лекції з поважної причини перевіряється під час складання підсумкового контролю, азіншої причини – у вигляді співбесіди. Пропущені практичні заняття, незалежно від причини пропуску, студент відпрацьовує згідно з графіком консультацій. Поточні негативні оцінки, отримані студентом під час засвоєння відповідної теми на практичному занятті перескладаються викладачеві, який веде заняття, до складання підсумкового контролю з обов'язковою відміткою у журналі обліку роботи академічних груп. У випадку пропуску більше 50 % часу аудиторного навантаження студент недопускається до іспиту.

Неформальна освіта. Питання визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті регулюється «ПОЛОЖЕННЯ про визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної освіти, в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника» (<https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2022/11/neformalna-osvita.pdf>). Процедура перезарахування здійснюється при співпадінні назви неформальної активності з назвою освітнього компоненту та кількістю кредитів. Для

перезарахування кредитів неформальної освіти створюється комісія для прийняття рішення. Результати навчання, які отримані у неформальній освіті, враховуються при оцінюванні самостійної Роботи студентів з відповідних дисциплін.

8. Рекомендована література

Основна література

1. Галкін С. Г., Заїка В. В. Популяційна екологія: Підручник.
2. Одум Ю. (Eugene P. Odum). Екологія: Структура і динаміка біосистем.
3. Begon M., Townsend C. R., Harper J. L. Ecology: From Individuals to Ecosystems.

Додаткова література

1. Жарков І. І. Популяційна екологія лісових ссавців та птахів.
2. Гордієнко М. І., Швиденко А. Й. та ін. Лісівництво.
3. Швиденко А. Й. та ін. Моделювання динаміки лісів та прогнозів.

Інформаційні ресурси

1. Український природоохоронний рух (УНЦГ): <https://uncg.org.ua/> .
2. Державне агентство лісових ресурсів України: <https://forest.gov.ua/> .
3. Global Forest Watch: <https://www.globalforestwatch.org/> .

Викладач Клід В.В.